

Sociaal Ondernemen

Werkconferentie Sociaal Ondernemerschap in Overijssel

Sociaal Ondernemers uit Overijssel komen samen

Op 13 juni vond de werkconferentie Sociaal Ondernemerschap in Overijssel plaats. Tijdens deze vruchtbare dag kwamen zo'n 20 sociaal ondernemers uit de provincie Overijssel samen bij de onlangs gestarte Stadsbrouwerij DAVO Bieren in Deventer.

Naar aanleiding van het investeringsprogramma 'Versterken MKB en Ondernemerschap in Overijssel' (zie www.overijssel.nl), waarin voor het eerst sociaal ondernemerschap is opgenomen, organiseerde de provincie Overijssel een werkconferentie met sociaal ondernemers. Doel van de werkconferentie was in gesprek te gaan met sociaal ondernemers en van hen te horen hoe het sociaal ondernemerschap versterkt kan worden. Daarnaast is geïnventariseerd welke rol de provincie hierbij zou kunnen spelen.

THEMATAFELS

Ondernemers met elkaar in gesprek

OPBRENGSTEN

Ideeën vanuit het oogpunt van de ondernemer

PROVINCIE

Kansen voor sociaal ondernemerschap in Overijssel

Locatie

DAVO Bieren
Stadsbrouwerij &
Proeflokaal
Sluisstraat 6,
7411EG
Deventer

Datum

Maandag
13 juni 2016

provincie Overijssel

radar
Bureau voor sociale vraagstukken

Sociaal Ondernemers aan tafel

Voor het eerst kwamen sociaal ondernemers in Overijssel bij elkaar om met elkaar te spreken over de kansen voor sociaal ondernemerschap. Een diverse groep van gepassioneerde ondernemers die gaan voor dubbele winst: voor de samenleving en voor de onderneming.

Sociaal ondernemen is volop in ontwikkeling in Nederland. Volgens de Social Enterprise Monitor 2016 is de werkgelegenheid bij sociale ondernemingen met 36% gestegen ten opzichte van 2014 en werken er nu meer dan 10.000 mensen bij sociale ondernemingen. Er bestaat geen wettelijke definitie in Nederland. De Sociaal Economische Raad hanteert de volgende definitie:

“Sociale ondernemingen hebben gemeen dat het zelfstandige ondernemingen zijn, niet afhankelijk van subsidies, die een product of dienst leveren en primair en expliciet een maatschappelijk doel nastreven, dat wil zeggen een maatschappelijk probleem willen oplossen.”

Door de verbinding tussen economie en de realisatie van maatschappelijke meerwaarde zijn overheden geïnteresseerd in deze vorm van ondernemen. Dit is ook het geval in de provincie Overijssel. Zij willen deze ontwikkeling dan ook stimuleren en faciliteren. Tijdens deze werkconferentie stond de vraag centraal hoe dit het beste georganiseerd kan worden.

De werkconferentie bestond uit drie delen en werd geleid door Bert Otten van Radar Advies. Allereerst werd een korte introductie gegeven op de ontwikkeling van het sociaal

ondernemerschap in Nederland. Vervolgens werd stil gestaan bij de kansen en obstakels die er zijn en tenslotte is er geïnventariseerd welke ideeën er bestaan om het sociaal ondernemerschap in Overijssel te

ANDO TUINGA - PURE AFRICA

“Mijn liefde voor Afrika was de start, en daarnaast hou ik erg van ondernemen. Pure Africa verzorgt een totaalconcept rondom koffie voor bedrijven: van het onderhoud tot de bakers; eigenlijk alles wat je nodig hebt op kantoor. Daarnaast investeren onze opdrachtgevers met elke kilo koffie die zij kopen 1 euro in microkrediet. Dat microkrediet gaat naar jonge ondernemers in Afrika die geen startkapitaal hebben. De ondernemingen die hiermee worden opgericht lopen uiteen van tomatenplantage tot schoenmaker.

Ik merk dat het werken met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt teveel benadrukt wordt binnen het sociaal ondernemerschap. Het is breder dan alleen maar kijken naar wie je in loondienst hebt. Wat doe je nog meer? Het gaat over het bewustzijn over welke producten, verpakkingen etc., je gebruikt. Mijn visie is dat het product niet ophoudt als je geleverd hebt. En daarnaast vind ik dat je niet afhankelijk moet zijn van externe financiering, maar zelfvoorzienend moet zijn.”

stimuleren.

Tijdens de voorstelronde viel gelijk op dat de ondernemers niet uitgepraat raakten over hun eigen ondernemingen. Trots, enthousiasme en passie voor het vak voerden de boventoon. Uitdagingen en obstakels bleken er ook in overvloed te zijn; ondernemers gaven aan last te hebben van vooroordelen, moeite te hebben met het aantrekken van kapitaal en aanbestedingen, en ook het vinden van de juiste mensen is niet altijd gemakkelijk.

Toen besproken werd waar de ondernemers behoefte aan hebben kwamen zij met vele suggesties. Sommige ondernemers waren heel stellig en hadden hier maar 1 woord voor: “Erkenning”. Andere ondernemers gaven aan behoefte te hebben aan meer bewustzijn voor het MKB in ‘deze regio’. Aan tafel werd gebrainstormd over hoe sociaal ondernemerschap meer onder de aandacht gebracht kan worden in Overijssel. De eerste ronde leverde de volgende top 3 op van uitdagingen:

1. Hoe kunnen we de herkenning en erkenning van sociaal ondernemerschap in Overijssel vergroten?
2. Hoe kan de business-ontwikkeling van sociaal ondernemers versterkt worden?
3. Hoe kunnen regels (bijvoorbeeld bij aanbestedingen) vriendelijker worden voor sociale ondernemingen?

De ideeën op een rijtje

Nadat iedereen zich aan elkaar had voorgesteld en de eerste uitdagingen voor sociaal ondernemers in Overijssel besproken waren, werd het tijd voor de oplossingen, ideeën en kansen.

Aan de hand van vier thema's konden de deelnemers hun ideeën delen. Op een interactieve manier werden de aanwezigen uitgedaagd om hun beste suggesties te doen voor de Provincie Overijssel.

(H)erkenning & Zichtbaarheid

Bij het thema (H)erkenning & Zichtbaarheid was er aandacht voor de professionaliteit van sociaal ondernemers: “Gedraag je als ondernemer!” Het belang van het uitdragen van een eigen visie, missie en strategie werd genoemd; daarbij werden een aantal tips geformuleerd, bijvoorbeeld “Communiceer over je impact”. Ook werden er suggesties gedaan om een netwerkclub op te richten speciaal voor sociaal

MARIEKE SNOEK - CYCLOON POST & FIETSKOERIERS

“Cycloon is een post en fietskoeriers bedrijf. We bezorgen post en pakketten met de fiets in plaats van met de auto en de postbezorging in de wijk wordt gedaan door mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Tussen de steden rijden we met groene gasauto's. We zitten nu in 20 steden en komende maanden komen daar nog 6 vestigingen bij. We hebben langdurige contracten met 10 SW bedrijven.

In aanbestedingen van gemeenten zie je vaak strenge regels, dan moet je bijvoorbeeld verplicht aangeven hoe je gaat ‘compenseren’. Terwijl wij niet eens hoeven te compenseren want we hebben al heel weinig uitstoot. Toch wordt dan gekeken wat daar wordt ingevuld.

Voor mij is sociaal ondernemen, ondernemen met oog voor mens en milieu. Daar zijn ook labels voor, maar als iedereen lid kan worden, hoef ik geen lid te zijn. Het moet wel een betekenis hebben.”

ondernemers, om zichtbaarheid te vergroten. Anderzijds werd er ook geopperd om aan te sluiten bij bestaande netwerkclubs van het MKB en verbinding te zoeken met reguliere ondernemingen.

- **Faciliteer mogelijkheden voor ontmoeting, kennisdeling en netwerken.**
- **Vergroot de bekendheid van sociaal ondernemingen bij de lokale overheid. Bijvoorbeeld door het voeren van campagne en marketing en het uitdragen van sociaal ondernemerschap richting gemeenten.**
- **Geef het goede voorbeeld als provincie. Pak projecten op in samenwerking met sociaal ondernemingen. En communiceer hierover naar buiten.**

Aanbesteden & Regelgeving

Bij de thematafel Aanbesteden en Regelgeving werd het belang van samenwerking tussen gemeenten genoemd: *“Ondernemers hebben eigenlijk niet te maken met gemeentelijke grenzen; wat maakt het nou uit of ik in gemeente X of gemeente Y mijn mensen haal?”* werd door een deelnemer genoemd als argument. Een aantal van de ondernemers noemde het de taak van de provincie en gemeenten om meer ruimte te geven aan lokale sociaal ondernemers bij aanbestedingen. Belangrijk vonden de ondernemers daarbij dat de meerwaarde van een regio gebruikt en ingezet wordt.

- **Organiseer praktische ondersteuning voor ondernemers op het gebied van regelgeving, bijvoorbeeld in de vorm van een loket voor sociaal ondernemers.**
- **Vergroot de bewustwording van gemeenten rondom sociaal ondernemen. Breng de inkopers bij elkaar. Haal de vooroordelen rondom sociaal ondernemingen weg (bijvoorbeeld over werken met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt) en deel ervaringen op het gebied van social return.**
- **Waardeer de impact van sociale ondernemingen. Het is soms lastig effecten te meten, maar probeer breder te kijken, vooral in aanbestedingsbeleid.**

Marktontwikkeling & Competentie-ontwikkeling

Bij het thema Marktontwikkeling en Competentie-ontwikkeling werd gesproken over het vinden en binden van klanten. Verder werd er aandacht gevraagd voor financiering. Een drietal ideeën is hieruit gekomen: subsidies waarbij ondernemers minimaal 50% zelf financieren, risicodragend investeren en voorzien in startkapitaal. Daarnaast is er behoefte aan goed zicht op subsidiemogelijkheden. Ondernemers kunnen bijvoorbeeld ook ondersteuning gebruiken in de vorm van een loket dat ondersteunt bij het binnenhalen van (EU-)subsidies.

Ook is er behoefte aan meer ruimte voor innovatie, bijvoorbeeld door middel van pilots. Een idee was om startende ondernemers samen te brengen en ambities aan te jagen. Tevens is nagedacht over de inzet van faciliteiten. Zo kunnen oude gebouwen herbestemd worden voor sociaal ondernemers. Een

andere suggestie was een trainingsaanbod gericht op sociaal ondernemerschap, bijvoorbeeld in samenwerking met ROC, hogescholen en universiteit.

- **Faciliteer samenkomen, samenwerking en ontwikkel trainingsaanbod op het gebied van ondernemersvaardigheden.**
- **Denk na over mogelijke ondersteuning in financiering en creëer ruimte voor de ontwikkeling van innovatieve ideeën.**
- **Zorg voor verbinding met ruimtelijk beleid.**

Matching

Aan de thematafel matching gaven sommige sociaal ondernemers aan nog steeds problemen te hebben met het vinden van passend personeel met een arbeidsbeperking. Overigens waren niet alle ondernemers het daar mee eens, zo zei een andere sociaal ondernemer: *“Wij zijn niet zo bezig met het zoeken van ‘goede’ mensen, we proberen juist te denken vanuit het idee iedereen doet mee!”*. Er werden suggesties gedaan om partijen samen te brengen op regionaal niveau in plaats van lokaal niveau. Dat kan de mobiliteit vergroten. Ook gaven de sociaal ondernemers aan dat ze behoefte hebben aan passende jobcoaching; sommige ondernemers merken dat jobscoaches niet altijd goed in het veld zitten; ze hebben bijvoorbeeld een beperkt netwerk in de regio.

- **Maak sociaal ondernemerschap bespreekbaar in de arbeidsmarktregio's.**
- **Verruim de regels voor het inzetten van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.**
- **Breng partijen samen op regionaal niveau in plaats van op lokaal niveau, onder andere om mobiliteit te vergroten.**

In gesprek met Eddy van Hijum

Aan het eind van de dag zijn alle opbrengsten gepresenteerd aan Eddy van Hijum, gedeputeerde van de provincie Overijssel.

Als lid van Tweede Kamer was Van Hijum onder andere woordvoerder Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Sinds 2014 is hij als gedeputeerde in Overijssel verantwoordelijk voor economie, financiën en deelnemingenbeleid. Tijdens de werkconferentie in Deventer werd hij geïnterviewd door dagvoorzitter Bert Otten over het huidige beleid in Overijssel. Tevens was hij aanwezig om kennis te maken met sociaal ondernemers uit de provincie en de opgehaalde ideeën van de dag mee te nemen.

Van Hijum was enthousiast over de opgehaalde ideeën tijdens de werkconferentie. Hij gaf aan dat de provincie Overijssel het sociaal ondernemerschap wil bevorderen. Hij dacht zelf ook mee en gaf de sociaal ondernemers bijvoorbeeld als tip om zelf ook te investeren in herkenbaarheid en zichtbaarheid.

Van Hijum zag een rol weggelegd voor de provincie in de genoemd punten. Overijssel ziet deze werkconferentie als startpunt om sociaal ondernemerschap verder onder de aandacht te brengen; een beweging die ze graag wil stimuleren.

TOM KOSTER - NOABERBOUW

“Noaberbouw richt zich op bouw en onderhoud. Wij leiden aspirant bouwvakkers op om het vak te leren. Daarbij hebben we een voorkeur voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, de doelgroep hiervan is breed: wia, wajong, wsw, praktijkonderwijs, speciaal onderwijs. We investeren in het extra begeleidingscomponent dat hierbij komt kijken. Ook in het vinden van onze opdrachtgevers zijn we sociaal betrokken: we doen zowel commerciële opdrachten, als voor verenigingen of sociale instellingen.

In mijn opzicht denkt een sociale onderneming in de basis al na over de mogelijkheden die er zijn voor een product dat gevraagd wordt. Als sociaal ondernemer ben je budget gedreven, en dan kijk je wat daarbinnen de mogelijkheden zijn. Sociaal ondernemen is creatiever en innovatiever. Als het in de bouw over duurzaam gaat, draait het altijd om materialen, maar ik vind dat er ook meer aan het “menscomponent” gedaan kan worden. Ik denk dat je meer bereikt als je inzet op de mensen, in plaats van op een duurzame boom. Een ‘noaber’ is overigens Twents voor een goede buur, iemand waar je altijd een beroep op kan doen.”

Hoe verder?

De werkconferentie heeft tal van suggesties opgeleverd hoe het sociaal ondernemerschap versterkt kan worden. De sociaal ondernemers zien, naast een belangrijke rol voor zichzelf, de rol van de provincie vooral als faciliterend en stimulerend. Op basis van de ideeën van de werkconferentie zal de provincie dit jaar met voorstellen komen om het sociaal ondernemerschap in de provincie Overijssel te bevorderen.

Aanwezige sociaal ondernemingen

Joustra Herstoffering, www.joustraherstoffering.nl | Stadsbrouwerij Davo, www.davobieren.nl | Pure Africa, www.pure-africa.com | Cycloon, www.cycloon.eu | Ijz en So, www.ijzenso.nl | Binthout, www.binthout.nl | Stichting Oostwerk, www.oostwerk.nl | Noaberbouw, www.noaberbouw.nl | Wijngaard Hof van Twente, www.twentewijn.nl | Bak en Praat, www.bakenpraat.nl | Stage 53/ComSocial, www.stage53.nl | Stichting Surplus, www.st-surplus.nl | De Groene Taxi, www.degroenetaxialmelo.nl | Wadinko, www.wadinko.nk | Moi Mi, www.moimi.eu | Autismehuis, www.autismehuis.nl | De Elegast, www.elegastdeventer.nl | Cura Omnis, www.curaomnis.nl

Organisatie

Provincie Overijssel: Sander Karnebeek, AJ.Karnebeek@overijssel.nl | Harry Wijnja, H.Wijnja@overijssel.nl | Ellis Immerzeel, EML.Immerzeel@overijssel.nl
RadarAdvies: Bert Otten, B.Otten@radaradvies.nl | Merle Verdegaal, M.Verdegaal@radaradvies.nl | Marcella van Room, M.vanRoom@radaradvies.nl | Merel van Kessel, M.vanKessel@radaradvies.nl